

У творчості Г. Сковороди людина розглядається як центр світу, вмістилище і вінець усієї створеної Богом природи, а її власна цінність визначається мірою самосвідомості: “А что такое человек? Что бы оно ни было: дело ли, действие ли, или слово – все то пустая пустошь, если оно не получило события своего в самом человеке ... Познай себя!”.

Г. С. Сковорода доклав значних зусиль для вивчення походження та обробки народних джерел, тому є всі підстави вважати, що він відіграв важливу роль у формуванні самосвідомості рідного народу, зміцненні його національних засад.

Шлях особистісного розвитку і морального вдосконалення лежить через працю, освіту, науку. Лише завдяки їм можна досягти найвищого блага, звільнитися від всіх пороків і зла: “Как глупоста – писав філософ – есть матерью всех пороков..., так мудрость есть истинной матерью чеснот...”. Тому, становище людини в суспільстві має визначатися “сродністю”, адже праця, за своєю природою, покликана супроводжувати все свідоме її життя, є органічною потребою здорової людини, не зіпсованої лінощами і дармоїдством!

Висновки. Таким чином, цінність кожної особистості полягає в її внутрішніх якостях: розумі, освіченості, працьовитості, чесності, справедливості. Істинний сенс людського життя полягає в продуктивній діяльності, спрямованій на якісну організацію цього життя і внутрішнє вдосконалення. Людина має жити не заради життя, а для того, щоб присвятити його розвитку себе та суспільства.

ПРОБЛЕМИ СВОБОДИ ТА ЩАСТЯ ЗА Г. С. СКОВОРОДОЮ (АНАЛІЗ «ПІСНІ 12» ЗІ ЗБІРКИ «САД БОЖЕСТВЕННИХ ПІСЕНЬ»)

Кирилов Д. К.

Науковий Керівник: Савченко А. О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

kdmity0711@gmail.com

Вступ. Григорій Савич Сковорода – видатний український філософ, поет та педагог. Мав значний вплив на сучасників та подальші покоління своїми байками, піснями, філософськими творами, а також способом життя, через що його називали «українським Сократом». У своїх творах він приділяв значну увагу проблемам свободи та щастя. З його часів пройшло вже декілька століть, але ці проблеми залишаються актуальними.

У 2022 буде 300 років з моменту народження видатного діяча української культури. Вважаємо за необхідне відзначити цю пам'ятну дату вивченням його філософії, адже вона лежить в основі творів, з якими ми знайомі з самого дитинства.

Дане дослідження вивчали: О. Кромченко, В. Лапікур, А. Ніженець, Л. Панчук та ін.

Мета дослідження. Аналіз проблем свободи та щастя на прикладі «Пісні 12» зі збірки «Сад божественних пісень» Григорія Савича Сковороди.

Матеріали та методи. Методами дослідження були загальнонаукові та спеціальні методи, а саме історичний, логічний та системний.

Результати дослідження. Збірка «Сад божественних пісень» є поезією особистих переживань автора, його роздумів про сенс життя та істинне щастя. Її характерною ознакою є органічне поєднання громадських та особистих мотивів.

Г. Сковорода звертається до пейзажної лірики та оспівує красу рідної природи. На цьому тлі виникає образ саду (дїброви), який виступає символом життя, що протиставляється образу міста, що уособлює неминучу духовну загибель. Таким чином утворюється фундаментальна для цієї збірки опозиція «життя – смерть».

У «Пісні 12» автор висловлює свою думку щодо дилеми «місто чи село»:

«В город не піду багатий – на полях я буду жить».

Автор з самого початку відзначає, що село краще за місто, а далі за текстом йде аргументація цієї думки:

«Бо міста хоч високі, в море розпачу штовхнуть,
А ворота, хоч високі, у неволю заведуть».

Перевагу села над містом Г. Сковорода визначає у рефрені:

«О, дїброво, о зелена! Матінко свята!

В тобі радість звеселенна тишу, спокій розгорта».

Протягом всього твору автор малює образ природної людини, яка вільна від марнотних занять, таких як поїздки на море, красні одежі, завойовні війни та нові дивні науки. Сенсом буття ж є розмірене життя з чистим розумом, без зайвих благ, які тільки ускладнюють та творять якісь нові, вигадані ідеали. Немале значення приділяється свободі, яку люди гублять в нескінченних перегонах за справжнім щастям, якого в умовах міста, що нескінченно зростає, досягти майже неможливо. Найвищою цінністю Г. Сковорода ставить «замкнений» духовний світ, повний спокою та тиші, яка панує «на полях»:

«Здрастуй, любий мій спокію. Ти навіки будеш мій,
Добре будь мені з тобою: ти для мене, а я твій».

«Замкненість» на духовному світі обумовлена прагненням до самопізнання та зануренням у себе. На цьому тлі Григорій Сковорода сформулював положення «кордоцентризму» або «філософії серця». У його потрактуванні сутність «філософії серця» полягає в тому, щоб людина пізнала себе, свою душу й серце, – лише тоді вона може бути щасливою.

Закінчується твір видозміненим рефреном, який описує закономірний хід та кінець життя:

«О дїброво! о свободо! Я в тобі почав мудріть
І в тобі, моя природо, шлях свій хочу закінчить».

Висновки. Григорій Сковорода був і залишається яскравим представником національної філософської думки. Його філософія спрямована саме на життя людини, її пізнавальні здібності, почуття та моральні якості. Характерним для творів філософа є широке використання мови образів та символів замість чітких понять. Отже, повністю погоджуємося з Г. Сковородою, який заперечує думку більшості людей про те, що щастя полягає в здоров'ї чи в багатстві, адже є випадки, коли людина здорова, але при цьому нещасна, а є й протилежні, коли вона нездорова, проте щаслива.